

جمهوری اسلامی ایران
وزارت امور اقتصادی و دارایی
سازمان امور اقتصادی و دارایی استان گیلان

سیمای اقتصاد گیلان

درس سال ۱۳۸۹

مدیر پروژه:
ابوالقاسم نوری

تألیف و تدوین:
رحیم زبردست
علی اکبر داداش پور
مهکامه توفیق راد
اعظم سعیدی

رشت - ۱۳۹۰

عنوان و نام پدیدآور	سیمای اقتصاد گیلان در سال ۱۳۸۹ / مدیر پروژه ابوالقاسم نوری، تألیف و تدوین رحیم زبردست... [و دیگران].
مشخصات نشر	رشت، سنه ۱۳۹۰.
مشخصات ظاهری	۸۴ص: جدول، نمودار.
شابک	978-600-5409-21-5
یادداشت	تألیف و تدوین رحیم زبردست، علی اکبر داداش پور، مهکامه توفیق راد، اعظم سعیدی.
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	گیلان -- اوضاع اقتصادی
شناسه افزوده	زبردست، رحیم، ۱۳۳۹ -
شناسه افزوده	نوری، ابوالقاسم
رده بندی کنگره	۱۳۹۰ ک ۹۶۹/۹ HC
رده بندی دیویی	۳۳۰/۹۵۵۲۳
شماره کتابشناسی ملی	۲۷۰۹۲۷۹

انتشارات نستوه

آدرس: رشت - میدان فرهنگ - خیابان آزادگان - پلاک ۶۸ تلفکس: ۲۲۲۸۹۳۳

نام کتاب: سیمای اقتصاد گیلان در سال ۱۳۸۹
 صاحب امتیاز: سازمان امور اقتصادی و دارایی استان گیلان
 مدیرپروژه: ابوالقاسم نوری
 مؤلفین: رحیم زبردست، علی اکبر داداش پور، مهکامه توفیق راد، اعظم سعیدی
 ناشر: انتشارات نستوه
 نوبت چاپ: اول ۱۳۹۰
 تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
 لیستوگرافی: همراهان
 چاپ و صحافی: توکل
 ناظر چاپ: سامان خسروی
 طرح جلد: انتشارات نستوه
 قیمت:
 شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۰۹-۲۱-۵

کلیه حقوق این اثر برای سازمان امور اقتصادی و دارایی استان گیلان محفوظ است.

پیش‌گفتار

علم اقتصاد به طور کلی با زندگی و رفاه مردم سروکار دارد. تحلیل‌های اقتصادی دقیق نیازمند داده‌های مناسب آماری بوده و ابزار مهم تصمیم‌گیری سیاست‌گذاران به شمار می‌روند. در این راستا کارشناسان اقتصادی در تهیه گزارشات سالانه نقش با اهمیتی دارند. منابعی که می‌تواند، دستمایه مطالعه مسوولان اقتصادی و علاقه‌مندان اقتصاد باشد. گزارشاتی که با آمارهای جدید سال به سال هم از بعد داده‌ها و هم از بعد روش‌ها تغییر می‌کنند، باعث پویایی منابع و متون اقتصادی شده و در مخاطبان رغبت بیش‌تری جهت استفاده ایجاد می‌نمایند.

در این کتاب به موضوعات کلان اقتصادی استان گیلان در پنج فصل جداگانه به تفصیل پرداخته شده است. فصل اول به تحلیل ساختار تولید استان اختصاص دارد. دسترسی به حساب‌های منطقه‌ای، بررسی عملکرد اقتصادی و تحلیل امکانات و پتانسیل‌های منطقه‌ای را میسر می‌سازد. در فصل دوم ساختار هزینه و درآمد استان مورد بررسی قرار گرفته است. این موضوع یکی از بنیادی‌ترین مطالعات آماری پژوهشگران اقتصادی و اجتماعی در راستای رسیدن به اهداف توسعه‌ای است که با هدف توزیع متعادل‌تر درآمد در جامعه صورت می‌پذیرد. فصل سوم به تحلیل ساختار قیمت و تورم در استان می‌پردازد که نشانگر تغییر هزینه‌های زندگی است. در فصل چهارم ساختار درآمد و هزینه و به عبارت دیگر بودجه دولت از حیث منابع و مصارف در استان بررسی و تحلیل شده است. در فصل پایانی (پنجم) ساختار تجارت خارجی در استان مورد بررسی قرار گرفته است. اهمیت و ضرورت بازرگانی و تجارت خارجی در

توسعه اقتصادی بسیار روشن است و تجربه نشان داده است، کشورهایی که سیاست‌های مناسبی در این زمینه به کار می‌برند، توانسته‌اند، از بروز بحران‌هایی همچون بحران در تراز پرداخت‌ها جلوگیری نمایند. برای اتخاذ سیاست‌های مناسب در بخش تجارت خارجی، مطالعه هرچه دقیق‌تر صادرات و واردات ضرورت دارد. امیدواریم که با استمرار تهیه چنین گزارشاتی از اقتصاد استان و کاربست نتایج آن در عرصه سیاست‌گذاری در آینده شاهد افزایش رفاه مردم در این منطقه و سرزمین باشیم.

ابوالقاسم نوری

رئیس سازمان امور اقتصادی و دارایی استان گیلان

فهرست

صفحه	عنوان
	فهرست مطالب
۱۱	فصل اول
	تحلیل ساختار تولید استان گیلان
۱۲	مقدمه
۱۳	۱-۱- بررسی رشد اقتصادی در استان گیلان
۱۴	۲-۱- بررسی ارزش افزوده بخش های اقتصادی استان
۱۸	۳-۱- بررسی نرخ بهره دهی بخش های اقتصادی استان گیلان
۱۹	۴-۱- بررسی وضعیت بخش های اقتصادی استان از نظر خلق ارزش افزوده
۲۱	۵-۱- بررسی نقش استان در فعالیت های اقتصادی کشور با آمار واقعی (قیمت ثابت سال ۱۳۸۶)
۲۳	فصل دوم
	تحلیل ساختار هزینه- درآمد خانوار استان گیلان
۲۴	مقدمه
۲۵	۱-۲- درآمد و هزینه خانوارهای شهری
۲۵	۱-۱-۲- هزینه خانوارهای شهری
۲۹	۲-۱-۲- درآمد خانوار شهری
۳۱	۳-۱-۲- مقایسه درآمد و هزینه ی خانوار شهری
۳۲	۲-۲- هزینه و درآمد خانوار روستایی

۳۲	۱-۲-۲- هزینه‌ی خانوار روستایی
۳۵	۲-۲-۲- درآمد خانوارهای روستایی
۳۷	۳-۲-۲- مقایسه درآمد و هزینه‌ی خانوار روستایی
۳۹	فصل سوم
	تحلیل ساختار شاخص قیمت و تورم در استان گیلان
۴۰	مقدمه
۴۱	۱-۲- تورم و تحولات قیمتی استان گیلان در مناطق شهری
۴۱	۱-۱-۲- تورم
۴۳	۲-۱-۳- شاخص قیمت نسبی کالاها و خدمات مصرفی
۴۶	۲-۳- بررسی و تحلیل تغییرات شاخص قیمت کالاها و خدمات شهری
	سال ۱۳۸۹ استان به صورت تحلیل ماهیانه
۴۶	الف- تورم ماهیانه
۴۹	ب- تورم نقطه‌ای یا نقطه به نقطه ماهیانه:
۵۲	چند پیشنهاد برای حل مشکل تورم
۵۳	فصل چهارم
	تحلیل ساختار درآمد- هزینه‌ی دولت در استان گیلان (بودجه)
۵۴	مقدمه
۵۵	۱-۴- منابع مالی دولت
۵۵	۱-۱-۴- اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای
۵۷	۲-۱-۴- اعتبارات هزینه‌ای
۵۹	۲-۴- درآمدهای استانی (عمومی و اختصاصی)
۵۹	۱-۲-۴- درآمدهای عمومی
۶۶	۲-۲-۴- درآمدهای اختصاصی
۶۹	فصل پنجم
	بررسی تجارت خارجی استان گیلان
۷۰	مقدمه

- ۷۱ ۵-۱- اهمیت گمرک در برنامه تحول اقتصادی
- ۷۲ ۵-۲- نگاهی به گمرکات گیلان
- ۷۲ ۵-۳- بررسی وضعیت صادراتی استان (EX)
- ۷۴ ۵-۴- بررسی شاخص‌های صادراتی در استان گیلان
- ۷۴ الف- ارزش واحد صادراتی (UV)
- ۷۵ ب- نسبت صادراتی (میل متوسط به صادرات)
- ۷۵ ج- اثر (مشارکت) صادرات در رشد اقتصادی
- ۷۶ ۵-۵- ترکیب اقلام عمده‌ی صادراتی
- ۷۹ ۵-۶- بررسی وضعیت وارداتی استان (IM)
- ۸۰ ۵-۷- بررسی شاخص‌های وارداتی در استان گیلان
- ارزش واحد وارداتی (UV)
- ۸۱ ۵-۸- ترکیب اقلام عمده‌ی وارداتی
- ۸۳ ۵-۹- حجم، ارزش و سرانه مبادلات بازرگانی خارجی (بین‌المللی)
- ۸۴ ۵-۱۰- درآمد عمومی گمرک

فهرست جداول

- ۱۵ جدول (۱-۱) ارزش افزوده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان گیلان (میلیارد ریال-درصد)
- ۱۶ جدول (۲-۱) تولید ناخالص داخلی و جمعیت کشور و گیلان طی سال‌های ۸۷-۱۳۸۳ (میلیارد ریال/درصد نفر)
- ۱۸ جدول (۳-۱) نسبت مصارف واسطه به ستانده رشته فعالیت‌های اقتصادی استان گیلان (به درصد)
- ۲۰ جدول (۴-۱) ارزش افزوده ساختار چهاربخشی کشور و استان گیلان به قیمت ثابت ۱۳۸۶ (به میلیون ریال)
- ۲۱ جدول (۵-۱) سهم مکانی ساختار چهاربخشی استان گیلان به قیمت ثابت ۱۳۸۶ (به درصد)
- ۲۲ جدول (۶-۱) سهم گیلان در ارزش افزوده بخش‌های عمده اقتصادی کشور به قیمت ثابت ۱۳۸۶ (به درصد)

- جدول (۱-۲) متوسط هزینه خالص یک خانوار شهری بر حسب انواع هزینه‌ها در استان گیلان طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال - درصد) ۲۷
- جدول (۲-۲) متوسط هزینه یک خانوار شهری بر حسب انواع هزینه‌ها در کشور طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال - درصد) ۲۸
- جدول (۳-۲) متوسط درآمد سالانه یک خانوار شهری استان بر حسب انواع منابع درآمدی طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال) ۳۰
- جدول (۴-۲) مقایسه درآمد و هزینه خانوارهای شهری استان و کشور (هزار ریال - درصد) ۳۱
- جدول (۵-۱) متوسط هزینه یک خانوار روستایی بر حسب انواع هزینه‌ها در استان گیلان طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال - درصد) ۳۴
- جدول (۶-۲) متوسط هزینه یک خانوار روستایی بر حسب انواع هزینه‌ها در کشور طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال - درصد) ۳۵
- جدول (۷-۲) متوسط درآمد سالانه یک خانوار روستایی استان بر حسب انواع منابع درآمدی طی سال‌های ۸۸-۱۳۸۷ (هزار ریال) ۳۶
- جدول (۸-۲) مقایسه درآمد و هزینه خانوارهای روستایی استان و کشور (هزار ریال - درصد) ۳۸
- جدول (۱-۳) مقایسه شاخص کل و تورم استان با کشور طی سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۸۵ ۴۲
- جدول (۲-۳) روند شاخص و تغییرات سالانه بهای کالاها و خدمات مصرفی گروه‌های اصلی (CPI) مناطق شهری استان گیلان طی سال‌های ۸۹-۸۵ ۴۵
- جدول (۳-۲) تورم ماهیانه کشور و استان در سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹ ۴۷
- جدول (۴-۳) تورم نقطه به نقطه کشور و استان در سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹ (درصد) ۵۰
- جدول (۱-۴) مصوب دریافتی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان سال‌های ۸۹-۱۳۸۸ (میلیارد ریال) ۵۶
- جدول (۲-۴) عملکرد دریافتی اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای استان سال‌های ۸۹-۱۳۸۸ (میلیارد ریال) ۵۶
- جدول (۳-۴) مصارف هزینه‌ای و عمرانی دستگاه‌های اجرایی استان گیلان سال‌های ۸۹-۱۳۸۸ (میلیارد ریال) ۵۸

- ۵۸ جدول (۴-۴) ضرایب جذب اعتبارات تملک دارایی‌های سرمایه‌ای سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹
- ۶۲ جدول (۵-۴) عملکرد درآمدهای عمومی استان طی سال‌های ۱۳۸۸-۸۹ (میلیارد ریال)
- ۶۳ جدول (۶-۴) درآمد مالیات‌های غیر مستقیم استان سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹ (میلیون ریال/درصد)
- ۶۴ جدول (۷-۴) درآمد مالیات‌های مستقیم استان سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹ (میلیون ریال/درصد)
- ۶۵ جدول (۸-۴) درآمدهای عمومی و ملی استان به تفکیک نوع درآمد (میلیارد ریال)
- ۶۷ جدول (۹-۴) درآمدهای اختصاصی استان طی سال‌های ۱۳۸۸-۸۹ (میلیارد ریال/درصد)
- ۶۷ جدول (۱۰-۴) درآمدهای عمومی و اختصاصی استان (درآمدهای استانی) طی سال‌های ۱۳۸۸-۸۹ (میلیارد ریال)
- ۷۳ جدول (۱-۵) میزان صادرات کشور و استان گیلان به لحاظ وزنی و ارزشی طی سال‌های ۱۳۸۸-۸۹
- ۷۴ جدول (۲-۵) نرخ کالاهای صادراتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹
- ۷۵ جدول (۳-۵) نسبت صادراتی استان طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۷ (میلیارد ریال-درصد)
- ۷۶ جدول (۴-۵) اثر (مشارکت) صادرات استان در رشد اقتصادی طی سال‌های ۱۳۸۶-۱۳۸۷ (درصد)
- ۸۰ جدول (۶-۵) میزان واردات کشور و استان گیلان به لحاظ وزنی و ارزشی طی سال‌های ۱۳۸۸-۸۹
- ۸۰ جدول (۷-۵) نرخ کالاهای وارداتی کشور طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹
- ۸۴ جدول (۹-۵) ارزش و حجم مبادلات بازرگانی خارجی کشور و استان طی سال‌های ۱۳۸۸-۱۳۸۹
- ۸۴ جدول (۱۰-۵) درآمد عمومی گمرک استان طی سال‌های ۱۳۸۹-۱۳۸۸ (میلیارد ریال)

فهرست نمودارها

- نمودار شماره (۱-۱) سهم بخش‌های عمده اقتصادی ۱۵
- نمودار شماره (۲-۱) مقایسه تولید ناخالص داخلی استان گیلان با کشور ۱۶
- نمودار شماره (۳-۱) مقایسه نرخ رشد تولید ناخالص داخلی استان گیلان با کشور ۱۷
- نمودار شماره (۴-۱) مقایسه درصد سهم استان از جمعیت و تولید ناخالص داخلی کشور ۱۷
- نمودار شماره (۵-۱) روند ارزش افزوده بخش‌های اقتصادی استان دوره (۱۳۸۷-۱۳۸۳) ۱۹
- نمودار ۱-۲ سهم هزینه‌های خوراکی و غیر خوراکی در مناطق شهری استان گیلان در سال ۱۳۸۸ ۲۸
- نمودار ۲-۲ سهم منابع درآمدی خانوارهای شهری در سال ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ ۳۰
- نمودار ۳-۲ سهم منابع درآمدی خانوارهای روستایی در سال‌های ۱۳۸۷ و ۱۳۸۸ ۳۷
- نمودار ۱-۳ روند نرخ تورم استان در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ ۴۳
- نمودار ۲-۳ روند تورم ماهیانه استان در سال‌های ۸۸ و ۸۹ ۴۸
- نمودار ۳-۳ تورم ماهیانه استان و کشور در سال ۸۹ ۴۸
- نمودار ۴-۳ تورم نقطه به نقطه ماهیانه استان در سال‌های ۸۸ و ۸۹ ۵۱
- نمودار ۵-۳ روند تورم نقطه به نقطه استان و کشور در سال ۸۹ ۵۱
- نمودار ۱-۴ مقایسه عملکرد با مصوب اعتبارات تملک دارائی‌های سرمایه‌ای استان در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ ۵۷
- نمودار ۲-۴ مقایسه عملکرد با مصوب اعتبارات هزینه‌ای استان در سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ ۵۹
- نمودار ۳-۴ عملکرد درآمدهای عمومی و مالیاتی استان سال‌های ۱۳۸۵-۱۳۸۹ ۶۵